

УДК 343.1:65.012.8

Вадим Миколайович Давидюк,

кандидат юридичних наук, докторант

Харківського національного університету внутрішніх справ

Сучасні тенденції в роботі з конфідентами

Історично склалося, що в територіальних підрозділах правоохоронних органів осіб, які негласно сприяють правоохоронним органам, нерідко називають спеціальними силами. Як засвідчує практика конфіденти займають роль локомотива спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності. Моральні та юридичні аспекти конфіденційного співробітництва є взаємообумовленими. З одного боку юридичні норми закріплюють моральні установки, які існують на даний час в суспільстві щодо відповідного явища, а з іншого боку виробляють нові напрямки суспільної поведінки, які впливають на моральні принципи.

На теперішній час в Україні та провідних країнах світу пріоритетним завданням використання конфідентів є попередження злочинів. З наукової точки зору для організації роботи з конфідентами використовується теорія агентурного методу, яка є частиною теорії сприяння осіб оперативним підрозділам, що у свою чергу є частиною загальної теорії оперативно-розшукової діяльності.

В сучасних умовах агентурна робота в світі зазнає докорінних змін. Однією з причин такої ситуації є науковий прогрес, а також зміна суспільно-політичних реалій. Так, у поліції на теренах колишнього СРСР роль спеціальних сил оперативно-розшукової діяльності помітно знизилася порівняно з XX – початком XXI століттям. Правоохоронні органи вже не мають в своєму розпорядженні великих можливостей для отримання агентурної інформації на приватних підприємствах, а адміністрація цих підприємств і їх служби безпеки не зацікавлені «виносити сміття з хати». Тому найдоступнішим методом отримання оперативної інформації сьогодні є збір і узагальнення відкритих інформаційних джерел [1, с. 71]. Таким джерелом здебільшого виступає кіберпростір [2, с. 649] у локальному та глобальному значеннях цього терміну.

Водночас, незважаючи на повсюдний розвиток технічної складової у протидії злочинності роль конфідентів у вирішенні цього завдання лишається традиційно високою в провідних країнах світу. Суспільні відносини, які є необхідним елементом кримінальної діяльності, передбачають спілкування між індивідуумами. Існування людського фактору у свою чергу забезпечує потік інформації, який здатні прийняти конфіденти, та передати його правоохоронним органам. Таку взаємодію можна спостерігати і з відкритих джерел. Серед іншого, на прикладі США можна простежити тенденцію до збільшення використання відомостей, наданих інформаторами, в якості підстав для проведення заходів, що потребують судового санкціонування [3, с. 4].

Синергія технологій та традиційних методів агентурної роботи призвели до того, що кіберсфера в оперативно-розшуковій діяльності почала розглядатися як середовище впливу. Кіберпростір дає можливість правоохоронним органам застосовувати нові технологічні методи і способи протидії злочинності, в тому числі адаптувати використання сил оперативно-розшукової діяльності до умов кіберсфери [4, с. 40].

Список бібліографічних посилань

1. Информационные технологии в деятельности подразделений экономической безопасности и противодействия коррупции: монография / А. А. Крылов, В. Н. Анищенко, Э. А. Васильев и др. М. : ФГКУ «ВНИИ МВД России», 2015. 304 с.
2. Манжай О. В. Проблеми нормативно-правового забезпечення боротьби з кіберзлочинністю в Україні. *Форум права*. 2013. № 1. С. 646–650. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_1_109.pdf (дата звернення: 15.10.2019).
3. Dodge M. Juvenile police informants: friendship, persuasion, and pretense. *The Justice Professional*. 2001. № 1 (14). Р. 3–18. DOI: <https://doi.org/10.1080/1478601X.2001.9959607>.
4. Давидюк В. М. Інтернет як соціальне середовище роботи з конфідентами // Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 23 листоп. 2018 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Харків, 2018. С. 39–40.

Одержано 21.10.2019